

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav translatologie
Posudek vedoucí práce na magisterskou diplomovou práci

Tereza Kortusová:

Sylviane Dupuis: *La Seconde Chute*. Komentovaný překlad doplněný studií o švýcarské francouzsky psané dramatické tvorbě

(Sylviane Dupuis: *La Seconde Chute*. Commented translation completed with a study of francophone Swiss drama production)

Diplomová práce Terezy Kortusové popisuje francouzsky psanou dramatickou tvorbu švýcarských autorů a představuje jednu z významných švýcarských autorek, Sylviane Dupuis. Stěžejní částí práce je překlad hry *La Seconde Chute* doplněný jednak o analýzu zdrojového textu a jednak o komentář ke zvolené strategii překladu a specifickým problémům spojeným s překladem této hry. Vzhledem k tomu, že překládaná hra úzce navazuje na Beckettovo *Čekání na Godota*, analýza zahrnuje také stručnou charakteristiku tohoto slavného dramatu. Nad rámec zadání diplomantka zařadila ještě několik fragmentů z textu S. Dupuis, *Qu'est-ce que l'art? 33 propositions*, jež pro účely práce přeložila. První část práce je teoretická, druhá empirická, zařazen je též celý text překladu zvolené hry.

Formální stránka práce

Práce je pěkně a přehledně graficky zpracována, s akceptovatelným množstvím překlepů a pravopisných chyb (vyznačeno v tištěné verzi práce: s. 11, 17, 38, 39, 40, 45).

Styl a jazyk práce: autorčin projev je v teoretické části stručný a výstižný. Práce obsahuje akceptovatelné množství formulačních nedostatků (vyznačováno v tištěné verzi, s. 9–16, 23, 24, 28, 36, 41).

Terminologie – autorka nechybuje v užívání terminologie, pouze název kapitoly „Translatologická analýza“ nepovažuji za vhodný, neodpovídá nabízenému obsahu.

Struktura práce: chybí text zadání práce, který má být podle propozic vložený v úvodu.

Konzultovaná odborná literatura

Diplomantka pracuje s odbornou literaturou v požadovaném rozsahu. Zdroje jsou citovány správně. Tereza Kortusová využila též možnosti konzultovat s teatrologi, o posouzení překladu požádala divadelního režiséra, iniciativně navázala osobní kontakt i s autorkou, jíž je práce věnována.

Připomínky k obsahu práce

První kapitola stručně představuje historický vývoj a současnou situaci švýcarského dramatu. Téma je zpracováno velmi stručně, jako obecný rámec pro zasazení díla překládané hry do širšího kontextu však vyhovuje.

Druhá kapitola je věnována Sylviane Dupuis: hrubý nástin její životopisné dráhy je obsahově dostačující. Doplnuje ho podrobnější popis autorčiny bibliografie, rozdělený na vlastní tvorbu pro divadlo a teoretickou, publicistickou a kritickou činnost, v níž se Dupuis zaměřuje především na tematiku švýcarského divadla. Uveden je také výčet ocenění, která Dupuis za svou tvorbu obdržela, a zmíněna jsou různá inscenační provedení dramatu S. Dupuis, a to jak ve Švýcarsku, tak ve Francii. Informačně pestrý text by zpřehlednilo zařazení mezititulků, obsahově je poměrně stručný. Oddíl 2.3 se podrobněji věnuje dvěma teatrologickým studiím S. Dupuis: výroky z těchto textů týkající se poslání umění, a konkrétně i divadla, Kortusové posloužily při čtení a interpretaci překládané hry a bude se na ně dále odvolávat.

Třetí kapitola je sice nazvána *La Seconde Chute*, z převážné většiny je ale zasvěcena S. Beckettovi a *Čekání na Godota*, v závěru se vyjadřuje k tomu, jakými způsoby hra *La Seconde Chute* navazuje na *Čekání na Godota*.

Je uvedena půlstránkovým shrnutím děje divadelní hry *La Seconde Chute*. Dále je v souladu se zadáním diplomové práce zařazen přehled švýcarské a zahraniční recepce této hry – rozsahem je uspokojivý, obsahově dostatečně podrobný, dohledané informace zajímavě ilustrují peripetie inscenací i překladů dané hry. Oddíl 3.3 avizuje analýzu překládané hry – nejprve je však pozornost věnována Samuelu Beckettovi (odůvodněnost zařazení Beckettovy biografie uvedené na s. 23–24 zůstává z hlediska hodnocení celé práce s otazníkem, lze je však akceptovat) a shrnutí děje hry *Čekání na Godota* (zde je již opodstatnění jednoznačné, zpracování zcela vyhovující). Kortusová dále přikládá podkapitolu o „Významu [Beckettovy hry] v kontextu světového divadla“, v níž se však částečně vyslovuje spíše k problematice interpretace hry a její inscenační praxe. Pouze závěrečný dovětek zmiňuje, že kromě S. Dupuis na hru navázal také rumunsko-francouzský dramatik M. Visniec – „kontext světového divadla“ je ovšem, předpokládám, ve skutečnosti mnohem bohatší. Dále se kapitola detailně rozepisuje o české recepci *Čekání na Godota*: zadání sice předpokládalo, že se práce zaměří též na to, „jak se překládá a uvádí Beckettova hra u nás“, nezbytné však bylo především orientovat se v textových verzích, tj. různých českých překladech, aby diplomantka mohla vybrat ten, na který při překladu *La Seconde Chute* naváže. Snaha podat ucelený obraz o způsobech a množství českých inscenací (včetně jejich rozvrstvení v čase) nicméně má své opodstatnění: pro případné uvedení hry S. Dupuis na české divadelní scéně je potřeba ověřit, do jaké míry je Beckettova hra přítomna v diváckém povědomí, jinak by bylo české inscenování (pro silnou návaznost na *Čekání na Godota*) bezpředmětné. Právě konkrétní návazností hry *La Seconde Chute* na Beckettovo *Čekání na Godota* se zabývá následující část diplomové práce (3.3.2). Kortusová zde vychází mj. také z autorčina fiktivního rozhovoru. Tuto část práce považuji za nejzdařilejší. Diplomantka zde prokazuje, že překládané hře rozumí, k její interpretaci přistupuje velice zodpovědně, měla potřebu text pochopit ve všech rovinách a z dostupných materiálů pro to dokázala načerpat dostatečné množství informací. Oddíl je v podstatě prvním krokem souhrnné analýzy hry, jež je zařazena až později. Další části, „Beckettovský jazyk“, „Intertextualita za beckettovskými hranicemi“ a „Mimoliterární zdroje“ už správněji také spadají do analýzy hry *La Seconde Chute*.

Čtvrtá část – sporně nazvaná „Translatologická analýza“ – nabízí komentář překladu. (K analýze zdrojového textu se totiž vztahovala již předcházející kapitola.) Pasáž zasvěcená komunikačnímu modelu Jiřího Levého a podobně i ta představující manipulační školu Andrého Lefevera, měly být součástí teoretické části, neboť tvoří teoretický rámec práce. Pouze závěrečné odstavce těchto výkladových textů jsou zde věnovány konkrétní snaze aplikovat zvolenou metodiku na interpretaci textu, hledání správné strategie překladu a samotný překlad. Správně zde pak figuruje (velice stručná) rozvaha popisující „překladatelskou metodu“. Oddíl 4.4 „Překladatelské problémy a popis jejich řešení“ se zčásti vrací k intertextualitě, pojednané již na s. 32–35, dále opět (velice stručně) připomíná existující české překlady *Čekání na Godota* (popisované již na s. 26–27), na půlstránce se vyjadřuje k překladu vulgarismů. Poté Kortusová prezentuje svůj iniciativní krok, kdy požádala divadelního režiséra o konzultaci a posouzení (redakci?) hotového překladu: predestírá však pouze jediný problém, který spolu řešili, a to požadavek na přepsání citované jedné scénické poznámky, v originále stylizované v dlouhém juxtaponovaném souvětí (viz níže, Dílčí připomínky). Kapitulu uzavírá krátké pojednání o překladu názvu hry.

Závěr, bibliografie (s názvem Zdroje) odpovídají požadavkům na podobu práce.
Přílohy – obsahují překlad a originál hry Sylviane Dupuis, *La Seconde Chute*.

Dílčí připomínky k úvodní studii a komentáři překladu

- na s. 12 se mluví o „žánru“ švýcarské vesnice – jde o zavedenou terminologii?
- na s. 15, 22 a 23 se mluví o „divadle Poche Genève“, na s. 18 o „divadle Théâtre de Poche v Ženevě“ – zřejmě se jedná o tutéž scénu?
- na s. 15 nejasná formulace: „Tato situace, kdy je pro současné autory těžké dostat hry na jeviště, je v souladu s obecnou situací v divadelním světě. „Proč nemáme odvalu?“ ptá se Anne Fournier.“ – Jak dané konstatování souvisí s citovanou otázkou?
- Ke krácení scénických poznámek na režisérovu radu: při čtení odevzdaného překladu se zdá, že se jednalo pouze o jeden případ (popsaný v komentáři) a možná dva další případy – vždy však právě tuto radu považuji za spornou. Sylviane Dupuis jinde (zejména ze začátku hry) scénické poznámky sama stylizuje v krátkých větách. Tam, kde tak nečiní, je zřetelný její záměr naznačit, že jde o sled akcí, jež vnímá jako úmyslně podanou nepřerývanou návaznost. Tj. stylistická podoba scénických poznámek není v textu S. Dupuis nahodilá, má významovou platnost, má implikovat určité inscenační pojetí daného výjevu; dle mého názoru ji netřeba svévolně měnit.

Překlad

Překlad divadelní hry *La Seconde Chute*, ač nešlo o jednoduchý text, hodnotím jako velice zdařilý, pro případné knižní vydání by vyžadoval pouze běžné redakční čtení. Také pro případné inscenování (postoupení dramaturgovi, režisérovi a hercům) je v podstatě hotov. Připomínky jsou vyznačeny podrobně v tištěné verzi práce.

- na s. 7 vypadla jedna věta
- drobné chyby (pravopis, formulace): s. 8, 20, 30, 33.
- připomínky k překladu (navrhuji k úvaze ještě variantní řešení): s. 8, 11, 18, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 35, 36
- na s. 12, 13 – „Madam Godot“, dále pak „Paní Godot“ – jde o přehlédnutí?
- na s. 17 – pravděpodobně aluze na slavný výrok A. Gida?
- název – „Vyhnání“ považuji za svévolnou interpretaci, nebyl by přesnější třeba „Konec“?

Návrh hodnocení

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

První část práce (text o švýcarském divadle, představení autorky, analýza hry) je až na výjimky zpracována stručně, přičemž komentář překladu je již pouze schematický. Na vině je i nedůsledně rozvržená osnova práce – některé informace uvedené v komentáři měly své místo v teoretické části, naopak část textu zařazená v závěru podkapitoly věnované Beckettovi a *Čekání na Godota* už obsahově měly spadat do popisu problematiky překladu. Stěžejní část práce, překlad hry S. Dupuis, *La Seconde Chute*, je však velmi zdařilý, výborný. Proto navrhuji celkové ohodnocení **velmi dobrá**.

Vedoucí práce, PhDr. Jovanka Šotolová, Ph.D.
12. 5. 2018